

Cerimònia privada

Olga Xirinacs, poeta, novel·lista, assagista, narradora, guardonada amb tots els premis importants, va fer els 80 anys l'11 de maig

Retrat d'Olga Xirinacs pintat per Joaquim Icart per encàrrec de l'Ajuntament de Tarragona; l'11 de maig, aniversari de l'autora, va ser penjat a la Sala de Tarraconenses Il·lustres de l'ajuntament / ARXIU

Ens asseiem davant una copa lluminosa de xartrès, uns *vol-au-vents* de cirera i una ampolla de licor de móreres. Preludis indispensables per a la conversa que ens espera, com tantes que hem mantingut al llarg dels anys, tan càlides i properes. Olga Xirinacs i Díaz (Tarragona, 1936) és escriptora per damunt de tot. Asseure's amb ella al despatx on escriu i toca el piano és tenir, just al davant, una estampa marítima privilegiada. I és així que t'adones que aquesta dona menuda d'ulls brillants i gest decidit no ha pogut ser res més que el que és, ara a punt de fer els vuitanta anys d'una vida plena de bellesa, poesia i vivències, dures i extraordinàries.

Abans de començar, amb tot, deixem clar que no volem fer una entrevista a l'ús. Podríem enumerar les infinites obres de l'autora, els seus fets biogràfics més rellevants, però això ja ho podem trobar en alguna de les nombroses biografies que circulen per internet i en pàgines tan notables com les de l'AELC. La conversa amb Olga Xirinacs sempre és profunda, enriquidora, plena de matisos i colors plàcids, per això decidim fer una entrevista on, a partir dels seus títols més significatius, l'autora em pugui explicar alguna cosa d'ella mateixa que vagi més enllà, fins i tot, de la literatura, que venera sobre totes les coses. Vida i literatura, indiestriables l'una de l'altra, com li va preveure el destí ja fa vuitanta primaveres.

La primera obra d'Olga Xirinacs de la qual tenim notícia és *Botons de tiges grises*, (1977). Abans d'aquest llibre, hi havia hagut dos guardons petits, l'obtingut a les Festes de Cultura Pompeu Fabra i un segon concedit a Martorell, però el primer gran premi va ser la Flor Natural dels Jocs Florals celebrats a l'exili de Lausana, l'any 1976. *Botons de tiges grises* és un llibre bellíssim i, com em comenta emocionada l'autora, "el continuo veient amb els mateixos ulls amb què el vaig escriure, allà a Mont-ral, tenint present la ciutat romana que m'ha vist néixer", i afegeix: "Llibre que

és el descloure's d'una flor molt senzilla, com una sempreviva groga que brota en els camps." Xirinacs em comenta que aquells *Botons de tiges grises* van suposar, com la magdalena de Proust, "el desencadenant d'uns records d'infantesa i joventut" que penso que també l'han feta la dona i l'escriptora que és ara. Aquesta obra va obrir el camí a *Clau de blau* (1978), amb un subtítol esplèndid, *Tarraconis urit amor*, "l'amor a Tarragona t'encén". Es commou amb el record d'aquest llibre intens i extens, "que és un homenatge a Tarragona quan la gent vestia de blau texà, d'un blau que ara ja no es porta. La visió de la gent que s'aplegava vestida així en les escales del Balcó del Mediterrani era aquesta clau de blau que sòbria davant del mar".

Quan parlem de *Llençol de noces* (1979) i de *Preparo el te sota palmeres roges*

l'amor comença a fer-se madur, fonamental, sobrer d'ornaments superflus. L'amor es vestirà aquí amb un llençol de noces i amb el tacte de tots els coralls i el tràfec d'uns basars on l'autora cercarà l'ésser estimat per eternitzar-s'hi.

Olga Xirinacs m'ofereix tota la seva complicitat quan encetem un dels moments més intensos de la conversa. *Llavis que dansen* (1987) és, sens dubte, una de les obres mestres de l'autora, un impressionant llibre d'amor "amb llibertat de formes, que s'emmiralla en *L'amant de Lady Chatterley* quan el mosso de quadra fa una ofrena floral a la persona estimada". I també aquell pas de la tarda: *La pluja sobre els palaus* (1990) recollirà aquest moment de consciència de Xirinacs que el futur que ha de venir portarà absències i nostàlgies, allunyarà la força vital i tants records. El cos es convertirà, de mica en mica, en un monument antic, petri, serà *La muralla* (1993) on es consolidarà la maduresa d'aquest amor constant. Molts més llibres de poemes han bastit aquesta idea de vèncer la insondable amenaça del temps: *Grills de mandarina* (2004), *Ossa Major* (2009), volum de la poesia completa de l'autora fins a la data, *La taronja a terra* (2011) i *Balneari del nord* (2014)...

Observo la pila de novel·les que Xirinacs ha portat al despatx, on conviuen quadres meravellosos, làmines clàssiques i escultures de tota mena, i el vell piano contemplat-ho tot, sempre sonant, en una íntima música de cambra. Parlem una estona de la narrativa de l'escriptora, tan abundant com premiada. "Tinc la satisfacció d'haver presentat cada obra com una deïxbla a uns jurats que considerava mestres, quan els jurats premiaven l'obra i no la persona", així defineix el seu pas per la majoria de guardons com ara el Josep Pla per *Interior amb difunts* (1983), el Sant Jordi per *Al meu cap una llosa* (1984), el Ramon Llull per *Zona marítima* (1986), el Sant Joan per *Enterraments lleugers* (1990) i el Ciutat de Palma per *Sense malícia* (1994), entre molts d'altres, amb obres tan precioses entremig com *Cerimònia privada* (1993), *La tarda a Venècia* (1999), *El maestro de nubes* (2008) i *La inundació* (2012) per esmentar-ne sols algunes.

Olga Xirinacs és de les autores que, per entendre-la, s'ha de llegir la totalitat de la seva obra, el que ha volgut expressar amb cada tema, diversos i sense complexos, percebent que hi ha uns trets comuns que conformen les obsessions de l'autora, els grans temes de la humanitat: l'amor, la mort i la terrible absència, i com podem

La conversa amb ella sempre és enriquidora

S'ha de llegir la totalitat de la seva obra

(1981), Xirinacs m'aclareix que "l'escriptura també va lligada al corrent dels temps" i que amb aquests dos llibres va voler fer una poesia més concentrada, que entronqués amb la tradició d'alguns grans poetes europeus, "no necessàriament de la generació vital, sinó de la generació literària". Li comento, mentre bevem una mica més de xartrès, que *Llençol de noces* i, sobretot, *Preparo el te sota palmeres roges* són dos llibres d'un gran preciosisme, el segon creador d'un gran oníric per un Orient on l'amor esdevé divisa somiada i s'estableix "un diàleg amb la persona enamorada en el transcurs del temps". En aquests dos treballs, "hi ha més essències i menys paraules" que en els anteriors perquè

Bombons

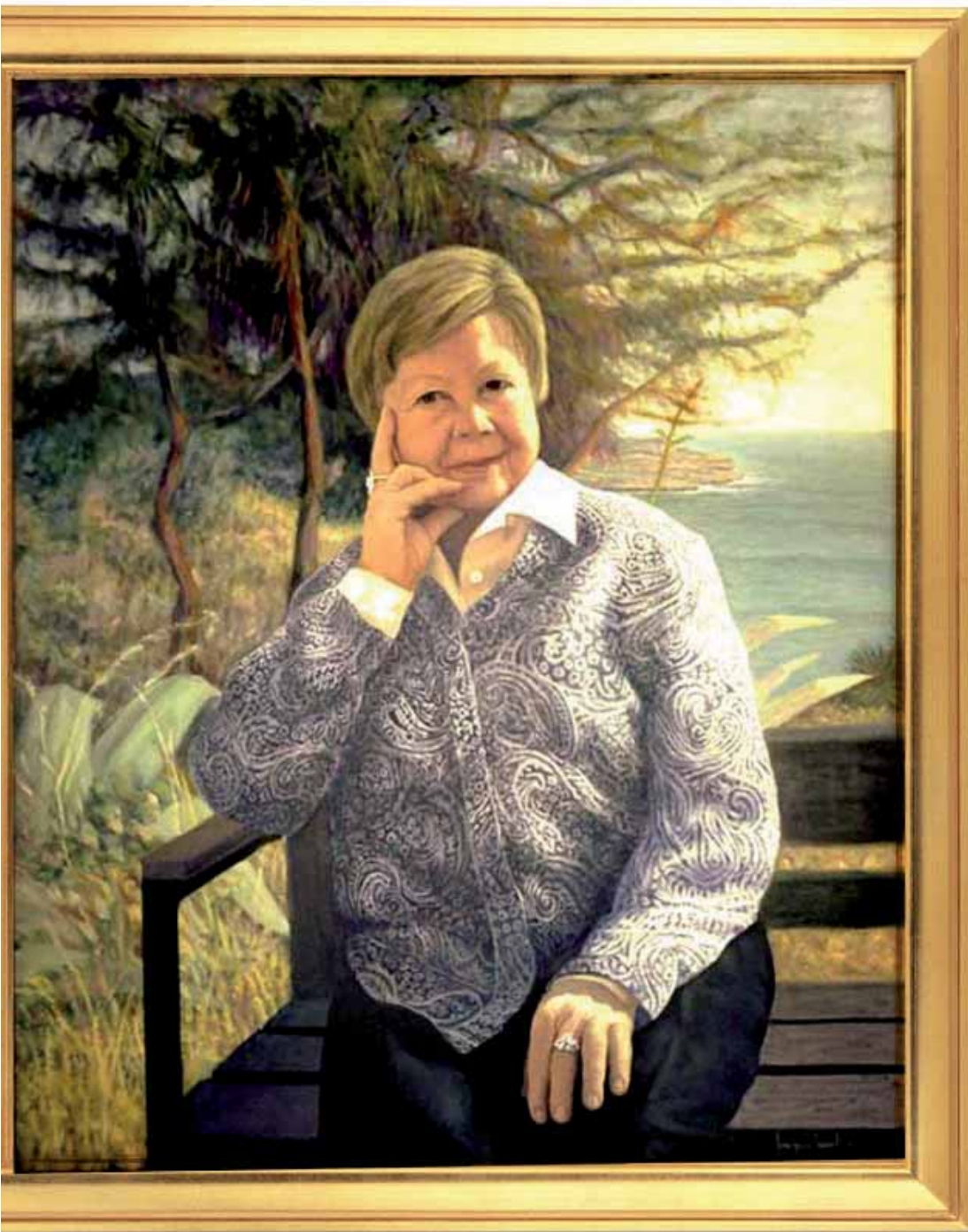
LLUÍS LLORT

Olga Xirinacs, per celebrar els 80 anys amb l'afegit d'haver superat un càncer recent (no li veig sentit a l'eufemisme "una llarga malaltia"; patir un càncer és greu, no una vergonya que calgui amagar), ens convida a una capseta de bombons. De xocolata forta, amarga, fosca, però amb tocs dolços i brillantors lúcides. La cobertura és la de les reflexions a tocar dels 80 anys, sense edulcorants afegits, però el farciment, el gust, és agradablement heterogeni i carregat de veritat.

La crisi dels vuitanta, editat amb la solvència habitual de Meteora, és un volum de 64 pàgines i un total de 27 textos breus. Si la conversa que fa pocs dies va mantenir l'autora amb Israel Clarà es va cloure amb la interpretació al piano del clàssic *Over de rainbow* –ho podeu llegir al costat–, en aquest llibre és l'obertura, l'inici i gairebé banda sonora que ens acompanyarà al llarg de la lectura. Com tot llibre de reflexions, demana ser assaborit amb calma. Si l'engolim, perdrem matisos. No és un llibre amb intencions allisonadores, és un *patchwork* en què Xirinacs ofereix records quotidians i referents culturals, anècdotes, sentiments, imatges i sensacions recolzant-se en cinema, música i literatura, però sempre sota el punt de vista dels 80 anys.

Que ningú s'espera uns textos optimistes com si el lector es deixés enredar, com si a tots plegats se'ns pogués injectar dosis d'autoajuda, fins i tot quan no la volem. Tampoc són pensaments depressius. Són realistes, com ella mateixa lloa de Simone de Beauvoir i critica de Hesse, un parell dels molts referents que hi treuen el nas. Per a ella, Hesse no fa un veritable "elogi de la vellesa", en canvi, agraeix que Simone de Beauvoir sigui realista i no endolceixi "el dolor del pas, l'amargura dels descobriments" a *La força de les coses*. I Xirinacs en posa a l'altura amb frases com ara: "Als vuitanta anys, si és que no ho ha estat encara, el cos es prepara per ser bombardejat", "No hi ha ningú més disgustat que jo per la forma actual del meu cos", "La dalla es prepara. La sento". Dura, però no dramàtica (en tot cas indignada, com ara pel rebuig a la vellesa), perquè ningú no escapa a la mort i estar-hi preparat no és ser funest i derrotista, és ser madur i estar en pau.

Sap greu, en canvi, que una autora prolífica com ella, que ha guanyat tots els premis, trobi a faltar que algú de l'actual (saturat i deshumanitzat) món editorial li digui: "Olga, vine, a tu també et volem..." No se sent bé quan plora com Judy Garland, per tant li direm, "vine, vine i no ploris, que a tu també et volem, Olga". *

transcendir-los. *Música de cambra*, anterior al premi Pla, és "una obra de narrativa conjugada amb un llibre de successos del 1850, ordenat per les estacions de l'any i combinant aquells successos amb les experiències personals". *Interior amb difunts*, per exemple, es va escriure "a partir del pretext d'unes cartes dels avis per recrear la vida d'una parella de l'època en un moment d'efervescència política i pictòrica". Olga Xirinacs no em deixa de sorprendre perquè em costa recordar la vida d'un creador tan unida a l'art com la seva, des de la música fins a la pintura passant per la mateixa creació literària. Els homenatges als autors admirats també han sigut claus, com ara el fet a Virginia Woolf a *El meu cap una llosa*, o la possibilitat de resuscitar els éssers estimats, com succeeix a *Enterraments lleugers*. Després, temes tan polèmics com el suïcidi o la maldat en la infància també han generat obres cabdals: *Cerimònia privada*, on es reflexiona amb

gran bellesa sobre la voluntat de morir d'algú que ho té tot, optant pel suïcidi, o l'anàlisi exhaustiva de la perversitat d'un nen a *Sense malícia*, obra que avui dia seria titllada de políticament incorrecta.

Xirinacs, com la Rosalba Carriera de *La tarda a Venècia*, també lluita contra el pas del temps. En els seus vuitanta anys, i per prescripció mèdica, després d'haver passat una malaltia greu, es pregunta "què es fa en el futur si és que hi ha futur", i el que vol fer és recomençar com la mar que tant estima, seguint Paul Valéry. I recomençar significa escriure i tornar a escriure. Malgrat alguns moments molt difícils, "ha valgut la pena viure i escriure", em confessa, mentre la llum declina i s'apaga en les copes de xartrès i de licor de móres. A palau, s'encenen els reflexos. Olga Xirinacs s'asseu al piano i, com una música de cambra llunyana i efímera, toca *Over the rainbow*. "Perquè hi ha ocells de llum. Ells podrien recordar l'iris." *

N

No és un llibre amb intencions allisonadores, és un 'patchwork' en què Xirinacs ofereix records quotidians i referents culturals, anècdotes, sentiments, imatges...

Libres